

وارده به صحن مطهر حضرت امام رضا علیه السلام.

۵۳ - نامه ۱۸۱۵ - ۱۰۷۹۰ بیست و هشتم رمضان ۱۳۳۰ وزارت داخله متضمن تلگراف ۲۱۵۶ دهم سنبله خراسان مبنی بر اینکه کنسول روس مطالبه مخارج کسانی را که در واقعه مشهد دستگیر ساخته است می نماید.

۵۴ - تصمیمات میتینگ مسلمانان بیروت در مورد رفع توهین از مرقد حضرت امام رضا علیه السلام.

۵۵ - اعلان فرمانده قشون روس در مشهد.

۵۶ - نامه ۲۶۵۱ - ۲۱۵ مورخ ۲۲ محرم ۱۳۳۰ وزارت امور خارجه به سفارت ایران در پترزبورگ درباره تحریکات و مداخلات و تجاوزات روسها در گیلان بعد از قبول اولتیماتوم.

۵۶ سو رفتار روسیه تزاری در ایران در سال ۱۳۳۰ ه. ق

نامه شماره ۴۶۸۸ - ۱۶۷۲ مورخ ۱۷ جمادی الاول ۱۳۳۰ وزارت خارجه ایران به سفارت ایران در پترزبورگ.

موضوع: اعمال و رفتار قشون روس در خراسان و توپ بستن صحن مطهر حضرت رضا علیه السلام و تلفات مردم و خسارات وارده بر صحن مطهر. ضمائم: ۵ فقره سند.

الف - نامه ۳۰۰ - ۳۰ مورخ ۱۵ جمادی الاول ۱۳۳۰ سفیر ایران در لندن به وزارت خارجه.

موضوع: ارسال بریده جریده تایمز مورخ ۲۶ آوریل و ترجمه آن در مورد چگونگی بمباران صحن مطهر.

ب - گزارش ۶۷۳۳ مورخ ۵ جمادی الاول ۱۳۳۰ وزارت معارف و اوقاف و فواید عامه.

موضوع: خسارت وارده به صحن مطهر.

ج - نامه خیلی فوری شماره ۱۸۱۵ - ۱۰۶۹۰ مورخ ۲۸ رمضان ۱۳۳۰ - به انضمام سواد تلگراف ۱۰ سنبله ایالت خراسان.

موضوع: کنسول روس پس از توپ بستن مجلس مخارج محبوسین را مطالبه می نماید.

د - تصمیمات مسلمانان بیروت مورخ ۲۴ مه ۱۹۱۲ (متن فرانسه. ترجمه آن).

موضوع: توهین روس به مرقد مطهر حضرت امام رضا علیه السلام.

ه - آگهی چاپی منتشره از طرف فرمانده قوای نظامی روس در مشهد. توضیح در ذیل این آگهی با قلم آبی چنین نوشته شده است (این اعلان باید توسط ایالت بشود. رئیس قشون البته امر را به کارگزار اخطار کنید).
- نامه ۲۶۵۱ - ۲۵۱ مورخ ۲۳ محرم ۱۳۳۰ وزارتخارجه به سفارت ایران در پترزبورگ، درباره اخراج شوستر.

موضوع: اقدامات و تجاوزات روسها در ولایات تبریز. انزلی. رشت. ضمائم ۱۰ فقره نامه و آگهی.

الف - آگهی چاپی منتشره از طرف کنسول روس در رشت مورخ ۱۲ دسامبر ۱۹۱۲ مطابق با سوم محرم ۱۳۳۰ -

موضوع: عده‌ای از مخالفین به مستحفظین کنسولگری مزبور حمله کرده‌اند.

ب - آگهی چاپی مردم رشت در رد ادعای کنسول روس.

ج - تلگراف ۸ محرم ۱۳۳۰ رشت.

موضوع: مجتهد، وکیل انجمن شهر رشت، رئیس امنیه، معاون نظمیه و چند نفر از طرف کنسولگری تحت الحفظ به انزلی اعزام شدند.

د - نامه ۵۸ مورخ ۸ محرم ۱۳۳۰ کنسولگری ایران در بادکوبه.

موضوع: روز هفتم محرم ۱۰ نفر از اشخاص معتبر انزلی را که اسامی آنها به موجب صورت معروض می شود تحت الحفظ به بادکوبه آوردند. بعد از تحقیقات به محبس فرستادند.

ه - نامه ۵۷۳ مورخ ۱۲ محرم ۱۳۳۰ شارژدافر ایران در امریکا.

موضوع: تلگراف ۱۱۱۴ وزارتخارجه رسید از اقدامات خصمانه روسها در تبریز اطلاع حاصل شد. مراتب به وزارت خارجه امریکا و روزنامه‌های امریکا اعلام داشتیم.

و - نامه ۶۲۷۸ - ۲۱۹۹۹ سوم ربیع الاول ۱۳۳۰ وزارت داخله به وزارت امور خارجه.

موضوع: روسها در رشت تعدی و به بانوان ایجاد مزاحمت می نمایند.

ز - تلگراف فوری ۲ محرم ۱۳۳۰ رشت.

موضوع: بازکردن دکاکین رشت به قوه جبریه روس.

ح - گزارش ۳۷۷ دوازدهم ربیع الاول ۱۳۳۰ کارگزار خوی.

موضوع: ۶۰۰۰ نفر قشون روس در خوی - سلماس - ارومیه مقیم اند. اتصالاً

می آیند بقدر لزوم توپخانه و مهمات دارند و ۵۰۰ نفر عساکر عثمانی در دهات اشغالی مقیمند.

ط - نامه ۵۳۳ نهم صفر ۱۳۳۰ کارگزاری سلماس.

موضوع: ۳۰۰ نفر قزاق روس با چند نفر افسر وارد سلماس شدند. عثمانیها

هم از ورود روسها متوحش شده بر تعداد نفرات خود افزوده اند. ۱۰۰ نفر عسکر در دیلمقان گذاشته اند. احتمال زد و خورد می رود.

ی - نامه ۷۵۷۳ بیست و ششم محرم ۱۳۳۰ وزارت داخله.

موضوع: تا دو هفته دیگر ۲۰۰۰ نفر سرباز روس علاوه بر آنهاییکه قبلاً

بوده اند وارد قزوین خواهد شد.

مدارک مربوط به اولتیماتوم دولتین روس و انگلیس

۱ - ترجمه متن اولتیماتوم مورخ ۲۹ صفر ۱۳۳۰

موضوع اول: دولتین حاضرند برای مصارف فوری هریک مبلغ ۱۰۰۰۰۰۰ لیره

به دولت ایران مساعده دهند.

دوم مبالغ فوق از قرار ۷٪ در سال به دولت ایران مساعده خواهد شد، از

اولین قرض پرداخته خواهد شد.

سوم مبلغ این قرض تحت نظارت خزانه داری کل و مطابق پروگرامی که

خزانه داری کل به اتفاق هیأت وزرا حاضر خواهند کرد و به تصدیق سفارتین خواهد

رسید به مصرف می رسد و معین است که مبلغ عمده این قرض برای تشکیل

ژاندارمری دولتی به معاونت صاحب منصبان سوئدی به مصرف خواهد رسید.

انجام مراتب فوق منوط بر آنست که دولت ایران:

اولاً - مسلک سیاسی خود را از این به بعد موافق اصول قرارداد انگلیس و

روس منعقدده مه ۱۹۰۷ قرار دهند.

ثانیاً قشون مجاهدین که در خدمت دولت هستند به محض خروج -

محمد علی میرزا و سالارالدوله از ایران مرخص گردد.

ثالثاً برای تشکیل یک قشون نظامی کوچک با سفارتین مذاکره نمایند.
 رابعاً برای حرکت محمدعلی میرزا از ایران و مواجب وی و عفو عمومی
 برای همراهان ایشان، قراری بدهند. بارکلی - کوزیل [نمایندگان سیاسی انگلیس و
 روس در ایران]

۲- تلگراف مورخ ۱۴ ذیحجه ۱۳۲۹ ریاست مجلس شورایی ملی
 (موثمن الملک) به حضرات آیت الله آقایان خراسانی، مازندرانی، یزدی - شیرازی -
 صدر و عموم رؤسای اسلام و علمای اعلام علی الله مقامهم.
 موضوع: دولت روس اولتیماتوم استقلال شکنانه بدولت ایران داده است،
 مفاد آن عزل خزانه دار و شرط تصویب سفارتین انگلیس و روس در صورت جلب
 مستخدمین خارجه و دادن وجه خسارت قشونی که اعزام کرده است.
 مجلس این تقاضا را مخالف استقلال دانسته از قبول آن امتناع جست. دولت
 روس قشون خود را که بدون هیچ مستمسک مشروع به رشت وارد کرده بود
 برخلاف عهود مقدسه و حقوق محفوظه بداخله اعزام می نماید؛ لازم است این
 لطمه بزرگ عالم اسلامیت را که متضمن محوملیت ایران و ایرانیان است معروض
 داشته خاطر آن ذوات مقدس را مستحضر نماید تا هر طور صلاح می دانند به تکلیف
 اسلامیت اقدام فرمایند.

۳- نامه ۱۸۹۴ مورخ ۱۹ ذیحجه ۱۳۲۹ کارگزاری اول دولت علیه ایران در
 بغداد به وزارت خارجه.

موضوع: تلگراف ریاست مجلس، به همه علمای اعلام تقدیم شد. علمای
 کربلای معلی در نجف اشرف با حضرت آیت الله خراسانی و مازندرانی مجتمع،
 قصد حرکت به کاظمین دارند. نماز جماعت تعطیل شد. تلگرافات مؤثر بهمه جا
 کرده اند. از هندوستان هم تلگرافات زیادی به آقایان رسیده است.

۴- تلگراف جوابیه آیت الله خراسانی به رئیس مجلس شورای ملی.
 موضوع: اقدامات مفیده را به جان حاضر و منتظریم اقدامات دولت و ملت و
 مقتضیات وقت را اعلام فرمایند.

۵- تلگراف جوابیه حضرت آیت الله آقامیرزا محمدتقی شیرازی از سامره
 به رئیس مجلس شورای ملی.

موضوع: معلوم است احاد مسلمین گذشته از رؤسای اسلام به اقتضا اول

وظیفهٔ اسلامیت، در هر حال تمکین از استیلای خارجه و محو استقلال ایران نخواهند نمود و حتی المقدور در صدد رفع و دفع می‌باشم. محمدتقی شیرازی.

۶- مواد رقعہ جناب آیت‌الله‌زاده خراسانی بکارپردازی ایران در بغداد.

موضوع: تلگراف رئیس مجلس دیشب واصل فوق آنچه تصور شود بر هموم و عموم افزود. همین صورت تلگراف جوف را به استانبول مخابره نموده به موارد لازمه برسانید.

تلگراف ضمیمه -

بسم الله الرحمن الرحيم

بر کافه مسلمین واضح است که نفاق و اختلافات داخلی ایران عبد صلیب را کامیاب نموده برای محو توحید نبوت حضرت ختمی مرتبت صلی الله علیه و آله که اهم مکنونات دیرینه آنهاست کاملاً ترقی یافته؛ از یک طرف ایتالیا به طرابلس غرب و از طرف دیگر روس و انگلیس به شمال و جنوب ایران قشون وارد کرده؛ اندک تسامح موجب ذهاب اسلام است، اعاذالله مسلمین عن ذالک علیهذا بر قاطبه مسلمین و صاحبان فطرت اسلامیت و عرق دیانت خصوصاً عشایر و ایلات با حمیت واجب عینی است که در مقام دفاع از بیضه اسلام و دفع حملات ظالمانه صلیبیان که بالضروره الدینه از اهم فرایض اسلامیه است اتفاق و اتحاد حقیقی نموده از تمام اغراض شخصیه که منشاء این همه خرابیها است اغماض نمایند؛ دعوت اسلام را اجابت و استغاثه شریعت محمد صلی الله علیه و آله را لبیک گویند و جعلکم من انصار دینه والسلام علیکم ورحمته الله و برکاته.

امضاء و مهر عبدالله المازندرانی - امضا ولد محمد کاظم خراسانی -

۷- نامه ۱۷۱ مورخ ۲۴ ذیحجه ۱۳۲۹ سفارت ایران در بروکسل.

موضوع: خبر اولتیماتوم دولت روس به دولت علیه در دوایر رسمیه و غیررسمیه بروکسل اثر بسیار بدی بخشید.

۸- نامه ۵۳۴ پنجم ذیحجه ۱۳۲۹ شارژدافر ایران در امریکا.

دوستان ایرانی در اتازونی اعتراضهای شدید به اولتیماتوم روس نمودند. بریده روزنامه نیویورک هرالد که روز چهارم ذیحجه طبع شده است به ضمیمه ارسال می‌دارد.

- ۹- بریده روزنامه آلمانی فرانکفورت مورخ ۱۲ نوامبر ۱۹۱۲ شماره ۳۱۴-
موضوع: (متن آلمانی و ترجمه آن راجع به اولتیماتوم روس به ایران).
۱۰- تلگراف ۱۷ محرم ۱۳۳۰ از اصفهان.
موضوع: مردم در اثر اولتیماتوم روس بهیجان آمده‌اند در مسجد شاه متحصن
شده و به اولتیماتوم روس معترضند.
۱۱- تلگراف رمز استانبول بیست و یکم محرم ۱۳۳۰
موضوع: علما تلگراف می‌فرمایند بواسطه اخبار تبریز اجباراً عازم کاظمین و
به جانب ایران هستند.
۱۲- گزارش ۳۰-۶۱ سفارت ایران در لندن دوازدهم محرم ۱۳۳۰ -
موضوع: مقاله تایمس درباره دلیری مردم جنوب و عدم تناسب مرنارد
[مستشار بلژیکی] برای خزانه‌داری کل.
۱۳- نامه جوابیه ۳۸۴۸ ربیع‌الاول ۱۳۳۰ وزارتخارجه به سفارتین روس و
انگلیس.
موضوع: قبول اولتیماتوم - اخراج شوستر - تطبیق سیاست دولت ایران با
مفاد قرارداد ۱۹۰۷ -
۱۴- نامه شماره ۲۳۵۲ - ۲۷ محرم الحرام ۱۳۳۰ به شارژدافر ایران در امریکا.
موضوع: از طرف دولت هم همه قسم مساعی برای نگاهداری مستر شوستر
به عمل آمد. ولی متأسفانه برای جلوگیری از خطرات بزرگتر مجبور به قبول عزل
مشارالیه شد.
۱۵- نامه ۲۷/۷ - ۲۴ محرم ۱۳۳۰ کارگزاری انزلی.
موضوع: گزارش خروج مستر شوستر از ایران «مستر شوستر با مادام و دو
طفل خود به اتفاق مسیو ادوارد هل [عضو] سفارت امریکا وارد شد و امروز با کشتی
موسوم به ترگان عازم بادکوبه شدند. ابوالقاسم -
۱۶- مراسله ۱۶۴ دوم محرم ۱۳۳۰ سفارت روس به وزارتخارجه.
موضوع: تشکر از قبول اولتیماتوم.

خسارات خراسان

طبق تحقیق کمیسیون خسارت که بعد از پایان جنگ تشکیل گردید خسارات

	وارد به مشهد در این ایام از طرف روسها بقرار زیر بود.
۲۵۰۰۰۰ تومان	خسارات بمباران صحن مطهر
۲۰۰۰۰۰ تومان	اشیائی که به سرقت برده اند از قبیل جواهر و طلاآلات و غیره
۲۵۰۰۰ تومان	اشیاء متعلق به آستانه که در کشیک خانه بوده است
۳۰۰۰۰ تومان	خرابی که به ساعت وارد آمد و خسارت کتابخانه و سرقت آنها
۲۵۰۰۰۰ تومان	خرابی خشت و کاشیها که از زمان سلطان سنجر بوده
۳۰۰۰۰ تومان	اسباب و اثاثیه کشیک خانه
۵۰۰۰۰ تومان	اسباب کارخانه [آشپزخانه] خدامی و زواری که برده اند
۴۰۰۰۰ تومان	اسباب چهل چراغ و وجه نقد و غیره
۳۰۰۰۰ تومان	اسبابی که مربوط به خدام بوده از صحنین برده اند
۳۰۰۰۰ تومان	چراغهای حرم از قبیل برق و چهل چراغ و ساعت های دیواری
۵۰۰۰۰۰ تومان	آنچه به املاک موقوفه آستانه خسارات وارد شده
۵۰۰۰۰۰ تومان	خسارات وارد به مسجد گوهرشاد که غیر از جمع خسارات
	وارد به آستانه است.
۲۱۳۵۰۰۰ تومان	جمع خسارات بمباران مشهد

۱۷- اعلان

- اعلان اهالی رشت در جواب کنسول روس و تکذیب مفاد اعلان کنسول

مزبور.

- ۱۸- مداخله تاجر باشی روس برای بازکردن دکاکین رشت تلگراف ۳۶۵۴ غره محرم ۱۳۳۰ رشت.
- ۱۹- بازداشت رئیس امنیه و معاون نظمیه رشت از طرف کنسول روس - تلگراف ۵ محرم ۱۳۳۰ رشت.
- ۲۰- بازداشت وکیل انجمن شهر رشت و اعزام وی به انزلی تلگراف ۸- محرم ۱۳۳۰ رشت.
- ۲۱- ورود محبوسین انزلی به بادکوبه گزارش شماره ۵۸ هشتم محرم ۱۳۳۰ کنسولگری ایران در بادکوبه.
- ۲۲- نامه ۵۷۳ دوازدهم محرم ۱۳۳۰ شارژدافر ایران در واشنگتن درباره

اجحافات روسها در ایران.

- ۲۳- نامه خیلی فوری وزارت داخله ۷۵۷۳ بیست و ششم محرم راجع به ورود ۲۰۰۰ نفر قشون روس به قزوین.
- ۲۴- نامه شماره نهم صفر ۱۳۳۰ کارگزاری سلماس: به علت ورود سربازان روس به دیلمقان و کهنه شهر و خسروآباد عثمانیها بر تعداد قوای خود افزوده اند.
- ۲۵- نامه شماره ۳۷۷ دوازدهم ربیع الثانی ۱۳۳۰ کارگزاری خوی: ۶۰۰۰ نفر قشون روس با مهمات کافی در ارومیه و خوی و سلماس مقیم هستند.
- ۲۶- نامه شماره ۲۱۹۹۹/۶۳۷۸ وزارت داخله دایر به مزاحمت روسها نسبت به بانوان در رشت.
- ۲۷- ضمیمه نامه فوق گزارش ۱۲۰ نفر اهالی بازار محله ساغری سازان رشت.
- ۲۸- کنترات نامچه استقراض محمدعلی میرزا ولیعهد مورخ ۱۴ ذیحجه ۱۳۲۱ مطابق ۱۸ فورال ۱۹۰۴ میلادی از بانک استقراضی تبریز به مبلغ ۵۵۰۰۰۰ تومان.
- ۲۹- سند استقراض محمدعلی میرزا ولیعهد از بانک استقراضی (تهران) مورخ ۲ ذیقعد ۱۳۲۳ (مبلغ ۵۰۰۰۰ تومان).
- ۳۰- سند استقراض محمدعلی میرزا ولیعهد از بانک استقراضی مورخ اول جمادی الاول ۱۳۲۳ مبلغ ۱۳۰۰۰۰ تومان.
- ۳۱- نامه شماره ۱۳۶۵۵ بیست و سوم ثور ۱۳۳۳ وزارت مالیه به وزارت خارجه درباره جواهرات سلطنتی که وسیله محمدعلی میرزا در بانک استقراضی به ودیعه گذاشته شده است.
- ضمیمه ۱ یک طغری صورت جواهرات سلطنتی.
- ضمیمه ۲ سوادنامه ۱۴۸۶۰ پانزدهم ثور ۱۳۳۳ محاسبات مالیه - وزارت مالیه درباره پرونده جواهرات سلطنتی.
- ۳۲- قرارداد نهم ذیحجه ۱۳۳۰ بین وزراء ایران و بانک استقراضی درباره قروض محمدعلی میرزا پس از خلع از سلطنت.
- ۳۳- صورت پروتکل حرکت محمدعلی میرزا (۱۱ فصل) مورخ ۲۵ اوت ۱۹۰۹.
- ۳۴- نامه سفارت انگلیس و روس درباره عفو عمومی مقصرین.

- ۳۵- نامه ۵ شعبان ۱۳۲۷ وزارت خارجه در جواب نامه سفارتین روس و انگلیس که دولت ایران مقصرین را مطابق نظامات مملکتی محاکمه خواهد نمود.
- ۳۶- یادداشت رجب ۱۳۲۷ سفارت روس - وزارت خارجه درباره طلب ۱۴۰۰۰۰۰ تومان بدهی محمدعلی میرزا به بانک استقراضی.
- ۳۷- نامه شماره ۴ غره محرم ۱۳۳۴ رمز تبریز
روسها با سه فروند کشتی باری و تجاری و دو عراده توپ محال دول ارومی را بمباران کرده خسارات زیادی وارد آوردند.
- ۳۸- نامه شماره ۶ اول محرم ۱۳۳۴ از تبریز
روسها در سرحد قطورالی جلغا ۳۰۰۰ سرباز پیاده و سوار دارند.
- ۳۹- نامه رمز ۳۸ مورخ ۷ محرم ۱۳۳۴ تبریز
۲۵۰۰ نفر سرباز پیاده و سوار روسی در ارومی می باشند.
- ۴۰- تلگراف ۳۶۹ مورخ بیست و هفتم صفر ۱۳۳۴ قزوین.
امروز دو ساعت به غروب مانده ۱۰۰۰ سالدات و ۸ عراده توپ وارد قزوین شدند.
- ۴۱- تلگراف ۷۷ اول ربیع الاول ۱۳۳۴ از انزلی
دیروز سیصد و پنجاه نفر قزاق سواره و شش عراده توپ و ۱۲ صندوق مهمات بطرف طالش و ۵۰ نفر بطرف غازیان حرکت کردند.
- ۴۲- تلگراف ۳۷۶ اول ربیع الاول ۱۳۳۴ قزوین
دیشب دو ساعت از شب رفته تقریباً ۱۰۰۰ نفر سالدات با سه اتومبیل وارد شدند.
- ۴۳- تلگراف ۳۷۹ اول ربیع الاول ۱۳۳۴ تبریز
اوضاع ارضی روز بروز کسب اهمیت می نماید. در این هفته چند فقره جنگ مابین روس و عثمانی شده ولی خبر صحیح نمی رسد، چند روز است که روسها عملاً زیادی برای حفر سنگر و ساختن استحکامات به خارج شهر می برند.
جماعت مسیحی بواسطه نزدیک شدن عثمانیها متوحش، اغلب از شهر بخارج می روند. دو روز قبل سرستاو رئیس نظمیه با یک نفر صاحب منصب روس بمنزل ارشد همایون سوار رفته خلع اسلحه شدن سوارهای او را تقاضا نموده اند. مشارالیه یکروز مهلت خواسته است قبول نشده به مرنند نزد ژنرال چرنازائف اعزام

داشته‌اند صبح همانروز یک دسته سالدات به توپخانه آمده عابرین را تفتیش می‌نمودند. درب انبارهای توپخانه را باز نموده، ۲ عراده توپ هشت سانتیمتری و چند توپ دیگر که بوده برده‌اند، ۲۹ صفر ۴۴۵۸ شریف‌الدوله

۴۴- تلگراف ۳۹۶ ششم ربیع‌الاول ۱۳۳۴ قزوین

دیروز ۱۳۰۰ نفر سالدات و شش عراده توپ وارد قزوین شد.

۴۵- ۱۴۲۱ سیزدهم ربیع‌الاول ۱۳۳۴ از قزوین

دیروز معادل ۲۰ گاری مهمات جنگی روسها وارد کردند.

۴۶- ۴۸۷ بیست و هشتم ربیع‌الثانی

دیروز ۶۵۰ نفر پیاده‌نظام و امروز ۳۰۰ نفر سوار روسی وارد شدند.

۴۷- راپرت واقعه ساوجبلاغ سوم جمادی‌الاول ۱۳۳۴

۴۸- مراسله ۹۴ پنجم جمادی‌الثانی ۱۳۳۴ کنسولگری روس به کارگزاری

کرمان راجع به استقبال ژنرال باراتف رئیس کل قشون روس در ایران که به کرمانشاهان خواهد آمد.

۴۹- نامه هفتم جمادی‌الثانی ۱۳۳۴ شرکت قندسازی ایران به وزارت

خارجه. سالداتها روس به‌عنف وارد کارخانه شده اطاقها را خراب و بکارخانه خسارت وارد کرده‌اند.

۵۰- نامه فوری ۱۱ ذیحجه ۱۳۳۴ وزارت داخله به وزارت خارجه

روسها معاون حکومت کاشان را توقیف کرده‌اند.

۵۱- نامه ۷۲ کارگزار سهام خارجه کرمانشاه به وزارت خارجه مورخ ۸-

جمادی‌الثانی ۱۳۳۴.

جریان استقبال از ژنرال باراتف.

۵۲- یادداشت ۴۹۳- ۱۱۰۳ مورخ ۲۱ جمادی‌الثانی ۱۳۳۴ وزارت خارجه

به سفارت روس.

درخواست دیه طفل مقتول وسیله قزاقهای روس در قزوین.

۵۳- یادداشت ۵۴۰- ۱۱۱۹ مورخ ۲۴ جمادی‌الثانی ۱۳۳۴ وزارت خارجه

به سفارت روس.

یک پسر ۱۲ ساله در قزوین زیرگاری روسها که به‌سرعت حرکت می‌کرده

است رفته کشته شده، دیه طفل مزبور را تأدیه نمایند.

- ۵۴- تلگراف رمز ۸۴۳ مورخ ۲ رجب ۱۳۳۴ انزلی
درخواست کنسول روس دایر به استفاده از عمارت شمس العماره.
- ۵۵- تلگراف رمز ۸۶۷ مورخ ۱۰ رجب ۱۳۳۴ انزلی
روسها ۲۵۰۰ قبضه تفنگ‌های مختلف ایرانی و سه لوله خمپاره بروسیه
بردند.
- ۵۶- یادداشت شماره ۱۱۶ مورخ ۱۱ رمضان ۱۳۳۴ سفارت روس علت
توقیف تفنگ‌های قراسورانهای ایرانی نداشتن جواز بوده است.
- ۵۷- تلگراف ۱۲۸۰ مورخ ۲۲ ذی‌قعدة ۱۳۳۴ استرآباد
۲۰۰۰ سرباز روسی بفرماندهی پالکونیک کارایف به استرآباد آمده‌اند.
- ۵۸- یادداشت ۳۴۰۲-۲۷۰۳ مورخ ۲۷ ذی‌قعدة ۱۳۳۴ وزارت خارجه
به سفارت روس.
- راجع به قتل شاهزاده یزدان‌بخش مدیر تلگرافخانه رزق بدست نظامیان
روس.
- ۵۹- نامه بدون تاریخ امام جمعه خوی به وزارت خارجه درباره دستگیری
حاجی میرزا فضل‌الله مجتهد ارومیه از طرف روسها.
- ۶۰- نامه ۳۶۱۱-۱۱۲۵۴ بدون تاریخ وزارت داخله به وزارت خارجه.
روسها از همه طرف مانع آوردن گوسفند به تهران می‌شوند.
- ۶۱- نامه ۶۹۲۹ بیست و یکم اوت ۱۳۳۲ وزارت پست و تلگراف.
قشون روس میرزاعلی آقاخان رئیس دفترکناباد و میرزای چاپارخانه و حاکم
آن محل را با رئیس مالیه توقیف و به عشق‌آباد برده‌اند.
- ۶۲- تلگراف ۷۰۷۰-۲۲- اوت از مشهد
نظامیان روس شروع به اخذ اسلحه نموده ارسال پست بدون مأمور مشکل
شده است.
- ۶۳- تلگراف بیست و پنجم اوت ۱۳۳۲ تجار رشت به پیشگاه همایونی
روسها ۷۰۰ بار ابریشم و قند و فطوره تجار را که به همدان حمل می‌شده
توقیف نموده‌اند.

امتیازاتی که دولت ایران (قاجاریه) به بیگانگان داد

۱- امتیاز احداث خطوط آهن و بهره‌برداری از منابع تحت‌الارض ایران

۱۲۵۱ شمسی

۲- امتیاز انحصار دخانیات ایران (رژی)

۳- امتیاز بانک شاهنشاهی

۴- امتیاز بانک استقراضی

۵- امتیاز خط تلگراف الکساندر ف بیستان

۶- امتیاز خط تلگراف دریائی (هند و اروپا)

۷- امتیاز کشتی‌رانی کارون

۸- امتیاز راه شوسه انزلی و قزوین

۹- امتیاز راه جلفا، تبریز، قزوین

۱۰- امتیاز راه تهران - قزوین

۱۱- امتیاز راه اهواز

۱۲- امتیاز راه عربستان

۱۳- امتیاز راه آستارا به انزلی

۱۴- امتیاز راه شوسه هودان

۱۵- امتیاز راه شوسه خانقین - تهران

۱۶- امتیاز راه آهن جلفا

۱۷- امتیاز راه آهن

۱۸- امتیاز راه پیربازار رشت

۱۹- امتیاز راه آهن حضرت شاه‌عبدالعظیم

۲۰- امتیاز راه تهران شمیران

- ۲۱- امتیاز راه اتومبیل رو جلفا
 ۲۲- امتیاز راه تهران قم اراک
 ۲۳- امتیاز تغییر واگن اسبی به قوه برقی
 ۲۴- امتیاز معبر شاه تختی
 ۲۵- امتیاز رودخانه شاهرود
 ۲۶- امتیاز کشتی رانی دریاچه ارومیه
 ۲۷- امتیاز غواصی خلیج فارس
 ۲۸- امتیاز تنقیه مرداب انزلی
 ۲۹- امتیاز تلفن
 ۳۰- امتیاز چراغ گاز
 ۳۱- امتیاز چاه آرتزین
 ۳۲- امتیاز قندسازی
 ۳۳- امتیاز کبریت سازی
 ۳۴- امتیاز شمع گچی
 ۳۵- امتیاز شیشه آلات
 ۳۶- امتیاز آهک و گچ
 ۳۷- امتیاز اسب دوانی
 ۳۸- امتیاز چوب شمشاد
 ۳۹- امتیاز رژی استانبول
 ۴۰- امتیاز ابریشم و پنبه
 ۴۱- امتیاز معادن مس قراچه داغ
 ۴۲- امتیاز ساختن استخر
 ۴۳- امتیاز طلاشوئی
 ۴۴- امتیاز مشروبات
 ۴۵- امتیاز حفریات
 ۴۶- امتیاز کاغذسازی
 ۴۷- امتیاز کالسکه
 ۴۸- امتیاز موم و نفت

- ۴۹- امتیاز چراغ برق و آجرپزی
 ۵۰- امتیاز شاتوک کوبی
 ۵۱- امتیاز اسفنج
 ۵۲- امتیاز حمل و نقل وجه
 ۵۳- امتیاز گونی بافی
 ۵۴- امتیاز شیلات
 ۵۵- امتیاز نیکل
 ۵۶- امتیاز پنبه پاک کنی
 ۵۷- امتیاز تلگراف برازجان و محمره و دزفول
 ۵۸- امتیاز اکسیدوفر
 ۵۹- امتیاز صابون پزی
 ۶۰- امتیاز معادن طارم
 ۶۱- امتیاز مس سبزوار
 ۶۲- امتیاز معادن ذغال سنگ فشند
 ۶۳- امتیاز معدن نفت آلا قاپو
 ۶۴- امتیاز سد رود سعیدآباد
 ۶۵- امتیاز حق انحصار استخراج نفت و گاز طبیعی و قیر و موم گیلان و
 مازندران و استرآباد
 ۶۶- امتیاز نفت شمال
 ۶۷- امتیاز معدن مس کرمان
 ۶۸- امتیاز گِل سرخ هرمز
 ۶۹- امتیاز معدن نمک گروس
 ۷۰- امتیاز گوگرد سمنان
 ۷۱- امتیاز پارچه بافی و پشم ریزی
 ۷۲- امتیاز قرارنامه اتصال سیم تلگراف سیستان به ملک سیاه کوه.
 ۷۳- امتیاز استخراج تمام معادن و مواد معدنی ولایات مازندران - استرآباد -
 اردبیل.
 ۷۴- امتیاز قرارنامه بانک آلمان

- ۷۵- امتیاز قرارداد سپهسالار و خوشتاریا در باب امتیاز نفت تنکابن کجور و کلارستاق -
- ۷۶- تحصیل امتیاز راه آهن جلفا - تبریز. صوفیان - شرفخانه.
- ۷۷- تحصیل امتیاز مس قرچه داغ.
- ۷۸- تحصیل امتیاز استفاده از جنگلهای ایران.
- ۷۹- تحصیل امتیاز معادن حریم طول راههای شوسه و راه آهن.
- ۸۰- تحصیل امتیاز معدن نفت سمنان.
- ۸۱- تحصیل امتیاز شیلات.
- ۸۲- دادن وامهای کلان و کمرشکن به دولت. محمد علی میرزا و اعوان انصار او. و رجال مملکتی به منظور در دست گرفتن نظام مالیه و منابع اقتصادی ایران.
- ۸۳- تخصیص عواید گمرکی و راههای ایران به خود.

در دوره مظفرالدین شاه

- ۱- امتیاز استخراج نفت و موم طبیعی.
- ۲- قرارداد راه عراده روبین قزوین و انزلی.
- ۳- امتیازنامه استخراج تمام معادن و مواد معدنی ولایات گیلان - مازندران - استرآباد - اردبیل (خوستاریا تبعه روس).
- ۴- قرارداد راه آهن پيله بازار.
- ۵- قرارداد فیما بین سپهسالار اعظم و خوستاریا راجع به امتیاز معادن نفت محال ثلاثه (تنکابن - کجور - کلارستاق).
- ۶- امتیاز تفتیش و استخراج نفت (خوستاریا).
- ۷- نامه شکوائیه دوم صفر ۱۳۳۳ از رفتار خوستاریا.
- ۸- نامه ۷۵۳ چهارم شعبان ۱۳۳۵ کارگزاری گیلان درباره امتیاز خوستاریا.
- ۹- اجازه امتداد لوله نفت از بیجار خاله الی کنار شهر رشت.
- ۱۰- امتیاز تنقیه مرداب انزلی و نصب چراغهای بندری.
- ۱۱- قرارداد راه تهران و قزوین.
- ۱۲- قرارداد راه انزلی و قزوین.
- ۱۳- ضمیمه قرارداد راه انزلی قزوین.
- ۱۴- امتیاز چاههای آرتزین.
- ۱۵- امتیاز کبریت سازی.
- ۱۶- سواد فرمان واگذاری زمین به کمپانی لنج.
- ۱۷- قرارداد احداث راه آهن جلفا تبریز.
- ۱۸- قرارداد راه انزلی - تهران.
- ۱۹- قرارداد راه انزلی - رشت.

- ۲۰- قرارداد راه انزلی - رشت.
- ۲۱- قرارداد سیم تلگراف کوه ملک سیاه.
- ۲۲- قرارداد نوغان.
- ۲۳- فرمان پنجم ربیع الاول ۱۳۲۲ مظفرالدین شاه به ولیعهد درباره واگذاری امور جزایر جنوب به ملکالتجار.
- ۲۴- فرمان رجب ۱۳۲۲ درباره واگذاری جزایر جنوب به ملکالتجار.
- ۲۵- قرارداد بین ایران و کمپانی فرانک استریک درباره فروش سی هزار تن اکسید سرخ از معدن هرمز.
- ۲۶- فرمان واگذاری معادن گل سرخ و نمک جزیره هرمز به آرشم و تگران ملکم.
- ۲۷- شکایات رعایای هرمز از تعدیات اجزاء گمرک.
- ۲۸- تلگراف مورخ سوم مارس ۱۹۱۲ از بندرعباس به نایب السلطنه درباره بروز اغتشاش در هرمز.
- ۲۹- گزارش جمادی الثانی ۱۳۳۴ اداره انگلیس درباره معدن گل سرخ هرمز.
- ۳۰- گزارش شماره ۱۵ کمیسر سالیست تلگراف ۲۰ ربیع الثانی درباره معادن جنوب ایران.
- ۳۱- یادداشت ۱۵۷۶۴ پنجم ذیقعده ۱۳۲۷ وزارت خارجه به سفارت روس درباره اقدامات غیرقانونی صاحب امتیاز راه شوسه.
- ۳۲- نامه ۷۳۶ مورخ ۲۶ شوال ۱۳۳۲ وزارت فواید عامه درباره راه هودان.
- ۳۳- نامه ۱۷۵۱ مورخ بیست و هشتم جمادی الثانی ۱۳۳۶ وزارت خارجه به سفارت روسن در باب الغاء امتیازاتی که برخلاف نظامات مقرر اخذ شده است.

ایران و عثمانی

- ۱- جواب مراسله ۱۹۰۳۲۷ سفارت ایران از بابعالی ۱۹ مارس ۱۳۳۴ مطابق ۸ شعبان ۱۳۳۲ دایر باینکه در اثر ورود قوای روس و انگلیس و قوای عثمانی اجباراً بایران وارد شده‌اند.
- ۲- عین و ترجمه نامه ۱۹۰۳/۷۴ هشتم شعبان ۱۳۳۴ سفارت ایران در استانبول به بابعالی. دوپست سرباز و یک افسر عثمانی وارد خاک ایران شده است.
- ۳- ترجمه و عین مراسله بابعالی به سفارت ایران در استانبول دایر به ورود - سربازان عثمانی به خاک ایران.
- ۴- نامه سفارت ایران در استانبول به وزارت خارجه شماره ۱۰/۱۹۲۷ - بیست و ششم شعبان ۱۳۳۶. اعتراض به ورود قوای عثمانی به ایران.
- ۵- گزارش وزارت خارجه به هیئت دولت. راجع به اظهار سفارت عثمانی که انگلیسی‌ها جارها را و آرامنه را بر علیه آنها تحریک می‌کند.
- ۶- مکتوب سفارت عثمانی به وزارت خارجه شماره ۱۰۵ - ۸۳ مورخ ۲۵ جمادی‌الاول ۱۳۳۶ - درباره تحریکات انگلیس بر علیه آنها در ایران.
- ۷- مراسله وزارت خارجه ۳۷۴ - ۸۶ به سفارت کبرای عثمانی در تهران درباره اقدامات حق‌شکنانه و اجحافات عثمانی‌ها در ایران.
- ۸- نامه شماره ۴۶ مورخ ۶ صفر ۱۳۳۷ کارگزاری آذربایجان به باش شهبندی که عساکر عثمانی غله اهالی را حمل می‌نمایند.
- ۹- گزارش شماره ۳۷ کارگزاری سلماس بکارگزاری آذربایجان مورخ ۶ صفر ۱۳۳۷ -
- ۱۰- گزارش کفیل کارگزاری ارومی بکارگزاری کل آذربایجان شماره ۳۱ مورخ ۱۷ صفر ۱۳۳۷ راجع بخرابی ولایت ارومی و اخذ غله اهالی از طرف قوای

عثمانی.

۱۱- مراسله کارگزاری کل به‌باشر شهرداری شماره ۱۹۰ مورخ ۲۱ صفر ۱۳۳۷ راجع به‌سوء رفتار قوای نظامی عثمانی.

۱۲- مراسله کارگزاری به‌باشر شهرداری شماره ۱۰۲ مورخ ۱۹ صفر ۱۳۳۷ اعتراض رفتار نظامیان عثمانی.

۱۳- مراسله کارگزاری ارومی به‌باشر شهرداری شماره ۱۵۲ مورخ ۲۶ صفر ۱۳۳۷ درباره اعمال و رفتار نظامیان عثمانی.

۱۴- نامه ۱۰ کارگزاری کل آذربایجان به‌وزارت خارجه مورخ ۲۶ صفر ۱۳۳۷ درباره احراق و تخریب ۳۰۰ خانه در سلماس از طرف نظامیان عثمانی.

۱۵- نامه ۹۴۲ چهارم شوال ۱۳۳۷ ژنرال کنسولگری ایران در قفقاز: عثمانی‌ها واگن و لکوموتیو و ماشین‌آلات راه‌آهن جلفا را بخاک ارمنستان برده‌اند.

۱۶- نامه اعتراضیه ۱۲۱۲-۳۱۹ مورخ غره ربیع‌الاول ۱۳۳۷ وزارت خارجه به‌سفارت عثمانی در تهران.

۱۷- نامه ۲۳۴۹۸ مورخ ۴ عقرب ۱۳۳۷ وزارت مالیه به‌وزارت خارجه متضمن گزارش مالیه آذربایجان درباره اقدامات نظامیان عثمانی.

۱۸- نامه ۳۴۵۲-۴۸۳۸ مورخ ۲۷ دلو ۱۳۳۷ وزارت جنگ به‌وزارت خارجه درباره اینکه هنگام ورود قشون عثمانی به تبریز کنسول عثمانی قهراً خانه

سعدالسلطنه نایب اول قزاقخانه را برای سکوت خود ضبط کرده است.

۱۹- رأسپرت ویس کنسول ایران در ایروان شماره ۴۵۶ مورخ ۲۱ جوزا ۱۲۹۸ درباره واگونهای راه‌آهن ایران در ارمنستان.

۲۰- صورت معاهده‌نامه رثوف بک (ژنرال رثوف بک).

۲۱- تلگراف رمز شماره ۱۰۸۰ غره شوال ۱۳۳۶ استانبول اعتراض بدخول قوای عثمانی بی‌اثر است.

۲۲- اصل و ترجمه مراسله وزارت خارجه عثمانی شماره ۳۹ - ۱۰۳۲۵۹

پنجم محرم ۱۳۳۶ شروع به‌تخلیه قوای عثمانی از ایران.

ایران و انگلیس

- ۱- نامه ۱۷ محرم ۱۳۱۷ به مظفرالدین شاه درباره مستحفظین کنسولگریهای انگلیس.
- ۲- نامه ۱۸ شعبان ۱۳۱۷ از بمبئی (کنسولگری ایران) درباره ازدیاد روزافزون نفوذ انگلیس در خلیج فارس متضمن پی نوشت مظفرالدین شاه خطاب به صدراعظم و تائید مطالب معروضه شارژدافر ایران.
- ۳- نامه ۱۸ شعبان ۱۳۱۷ شارژدافر ایران از بمبئی به مظفرالدین شاه - درباره سیاست انگلیس در خلیج فارس متضمن پی نوشت مظفرالدین شاه.
- ۴- نامه ۲۹ شعبان ۱۳۱۸ نامه سفارت انگلیس درباره حمایت مجتهد کاشان از حسین نام قاتل متضمن پی نوشت مظفرالدین شاه به صدراعظم (جواب دهید که این مطالب به سفارت چه ربط دارد به هیچ وجه حق مداخله و گفتگو ندارند و حکمی که باید خودمان در این فقره داده ایم).
- ۵- نامه ۲۶ ربیع الاول ۱۳۱۸ سفارت انگلیس درباره تمایل انگلیس به اصلاحات گمرکی ایران.
- ۶- نامه جوابیه ۲۵۰۰ - ۷۳ هفتم شهریور ربیع الثانی ۱۳۱۸ وزارت خارجه به سفارت انگلیس: دولت علیه مختار است که هرطور اصلاحات و قراردادی را که بخواهد در عمل گمرکی خود بدهد.
- ۷- نامه ۲۰ صفر ۱۳۱۸ سفارت انگلیس در مورد غواصی مروارید خلیج فارس که دولت انگلیس هرگونه اقدامی را که به حقوق مشایخ اعراب در سواحل خلیج فارس که مشارالیهم تحت حمایت دولت انگلیس است اثری برساند، نمی تواند قبول نماید.
- ۸- نامه ۲۲ مورخ ۲۴ صفر ۱۳۱۹ کارگزار فارس راجع به ساختن کنسولخانه از

طرف انگلیسی‌ها در شیراز.

۹- تلگراف ۱۱ شوال ۱۳۲۱ محمدحسین قاجار از شیراز که کنسول انگلیس اعلانی منتشر نموده که مردم می‌توانند برای تصدیق اسناد خود به کنسولگری انگلیس مراجعه نمایند (یک نسخه اعلان ضمیمه می‌باشد).

۱۰- نامه دوم جمادی‌الثانی ۱۳۲۲ درباره نفوذ انگلیس در بلوچستان.

۱۱- فهرست عرض وزارت خارجه به مظفرالدین‌شاه نهم صفر ۱۳۲۳ درباره کسر حق‌الارض [تلگرافخانه] جاسک وسیله انگلیسی‌ها متضمن پی‌نوشت مظفرالدین‌شاه به صدراعظم که دولت دیناری به اسم خسارت اشیاء مسروقه نخواهد داد.

۱۲- نامه ۵ صفر ۱۳۲۳ گمرکات درباره حق‌الارض جاسک.

۱۳- نامه دوم محرم ۱۳۲۴ سفارت روس به وزارت خارجه «احضار میرزاموسی خان نایب کارگزاری سیستان موجب خوشوقتی انگلیس شد و باعث ازدیاد نفوذ آنهاست». پی‌نوشت مظفرالدین‌شاه به صدراعظم: دیگری بجای او خواهد رفت.

۱۴- نامه ۳۰ مه ۱۹۰۶ گمرکات درباره حرکت مستحفظین گمرکی.

۱۵- نامه ۷ رمضان ۱۳۲۵ سفارت انگلیس درباره تعویض مستحفظین کنسولگری انگلیس در سیستان.

۱۶- نامه دهم رمضان ۱۳۲۵ سفارت انگلیس درباره اینکه کنسول انگلیس - می‌خواهد راه فیما بین پالان کوه و بیرجند را بسازد.

۱۷- نامه جوابیه ۸۸۱-۱۴۲ دوم شوال ۱۳۲۵ وزارت خارجه به دولت خود در این باره اقدام خواهد کرد.

۱۸- نامه هیجدهم رمضان ۱۳۲۴ وزارت گمرکات و پست: برحسب خواهش سفارت انگلیس به گمرک سیستان اجازه دادم که ۱۹ نفر سوار هندی با اسلحه و مایلزم بدون مزاحمت وارد بشوند.

۱۹- نامه ۲۷ رمضان ۱۳۲۵ سفارت انگلیس دایر به تعویض نگهبانان - کنسولگری شیراز.

۲۰- نامه غره شوال ۱۳۲۵ سفارت انگلیس درباره اغتشاش شیراز.

۲۱- استخراج از محمره مورخ ۱۱ ذیقعه ۱۳۲۵ در مورد ورود ۲۰ نفر سوار مسلح انگلیس.

در دوران جنگ

- ۱- نامه ۱۵۸۹۹ - ۱۰۱۳ سوم ذیحجه ۱۳۳۶ وزارت خارجه به وزارت پست و تلگراف در مورد دستگیری و تبعید میرزا محمدخان رئیس تلگرافخانه آباده - توسط نظامیان انگلیس متضمن نامه ۹۷۷ پنجم ذیقعدہ ۱۳۳۶ وزارت پست و تلگراف.
- ۲- نامه ۱۱۷۶ شانزدهم رجب ۱۳۳۶ حکومت شیراز به وزارت خارجه درباره بیگاری اشتران کاروان (۵۰۰ نفر) در شیراز.
- ۳- نامه ۱۹۳۶ بیست و نهم ذیحجه در سرخس در مورد ورود هفت نفر نظامی انگلیسی به منظور سربازگیری به سرخس.
- ۴- نامه ۹۳۶ بیستم ربیع الثانی ۱۳۳۶ همدان ورود ۵۴ سرباز و ۱۲ نفر افسر انگلیسی به همدان.
- ۵- نامه ۸۷۹ بیست و ششم جمادی الاول ۱۳۳۶ سیستان: ورود یک دسته سرباز هندی از بمبئی.
- ۶- نامه ۷۲۴ رمز وزارت خارجه به سفارت ایران در لندن دایر به عزیمت ۳۰۰ نفر سرباز انگلیسی با توپهای کوهستانی به رشت.
- ۷- مراسله ۱۵۲۷۶ - ۷۵۱ وزارت خارجه به سفارت انگلیس درباره خشونت و سوء رفتار نظامیان انگلیسی در همدان.
- ۸- تلگراف ۱۰۲۲ بیست و یکم جمادی الثانی ۱۳۳۶ کرمانشاهان رهن گرفتن دهات مخروبه عرض راه از طرف انگلیسی ها.
- ۹- نامه فوری ۳۷۱ نهم رجب ۱۳۳۶ وزارت داخله به وزارت خارجه راجع به دستگیری سه نفر ایرانی در تربت از طرف انگلیسی ها.
- ۱۰- نامه رمز ۱۳۱۷ پنجم شعبان ۱۳۳۶ همدان درباره سانسور تلگرافات و

غیره از طرف انگلیسی‌ها.

۱۱- نامه ۱۲۶۳ نهم رجب ۱۳۳۶ از همدان راجع به سربازگیری انگلیس در همدان.

۱۲- نامه ۷۰ ششم رمضان ۱۳۳۶ از قاینات راجع به ورود پنجهزار قشون انگلیس به سیستان.

۱۳- نامه ۱۵۰۰ ششم رمضان ۱۳۳۶ کرمانشاه دایر به ورود ۳۰۰ اتومبیل حامل سربازان انگلیسی به کرمانشاه.

۱۴- نامه ۱۵۳۲ شانزدهم رمضان ۱۳۳۶: انگلیس‌ها در سیستان و بیرجند بالغ بر ۹۶۵ سرباز و ۱۳ توپ و ۶ اتومبیل دارند و مشغول سنگر بندی هستند.

۱۵- یادداشت وزارت خارجه به سفارت انگلیس شماره ۱۵۳۸۶ - ۷۹۷ - بیست و ششم رمضان ۱۳۳۶: مأمورین انگلیس ۱۵ هزار تومان به مالکین دهات مخروبه عرض راه کرمانشاه داده در عوض قباله املاک را به رهن می‌گیرند.

۱۶- نامه ۳۰۳ بیست و هشتم شعبان ۱۳۳۶ حکمران خمسه دایر به اینکه انگلیس‌ها در زنجان مشغول سربازگیری هستند.

۱۷- نامه شماره ۲۲۶۲ دوازدهم شوال ۱۳۳۶ وزارت داخله متضمن گزارش گرمروود در مورد اقدامات انگلیس‌ها در میانج.

۱۸- تلگراف رمز هفدهم شوال ۱۳۳۶ وزارت خارجه به سفارت ایران در لندن درباره تشکیل پلیس انگلیس در کردستان و بیجار.

۱۹- تلگراف رمز ۱۶۳۶ هجدهم شوال ۱۳۳۶ کارگزار در مشهد به وزارت خارجه راجع به ورود قوای معروف به پلیس جنوب به مشهد.

۲۰- تلگراف رمز حکومت قزوین به ریاست الوزراء راجع به ورود ۸۰ نفر سرباز انگلیسی به قزوین و توقیف پست ژاندارمری قزوین به وسیله آنها.

۲۱- نامه ۲۷۲۱ پنجم ذیحجه ۱۳۳۶ وزارت داخله به وزارت خارجه: ورود افسر و افراد قوای معروف به پلیس جنوب به خمین برای سربازگیری.

۲۲- نامه ۱۸۶۱ هشتم ذیحجه بیرجند راجع به ورود دو بیست شتر مهمات جنگی به بیرجند در شب چهارم ذیحجه.

۲۳- نامه ۱۸۶۲ هشتم ذیحجه ۱۳۳۶ ورود یکصد شتر اسلحه به بیرجند در شب پنجم.

- ۲۴- نامه ۱۶۲۲ شانزدهم شوال ۱۳۳۶ اصفهان راجع به توقیف وکیل قشقایها در جنرال کنسولگری انگلیس.
- ۲۵- نامه ۱۹۰۳ بیست و یکم ذیحجه ۱۳۳۶ استرآباد دایر به ورود ۵۰ نفر نظامی انگلیسی به بندرگز.
- ۲۶- نامه ۱۶۵۵۵ - ۱۲۵۴ وزارت خارجه به سفارت انگلیس دایر به تصرف قایق موتوردار گمرکات در انزلی وسیله مأمورین انگلیس.
- ۲۷- نامه ۵۸۱ بیست و یکم ذیحجه ۱۳۳۶ شرکت کل تلفن ممالک محروسه ایران دایر به ضبط دستگاه تلفن و ۱۵ عدد قوه از طرف انگلیس ها در زنجان.
- ۲۸- نامه ۱۷۳۶ پنجم ذیقعدہ ۱۳۳۶ قزوین راجع به توقیف میرزاهاشم خان مدیر روزنامه وطن از طرف نظامیان انگلیس.
- ۲۹- تلگراف رمز کارگزار قوچان شانزدهم ذیقعدہ ۱۳۳۶ راجع به ورود ۸ افسر و ۳۰۰ سرباز انگلیس به قوچان.
- ۳۰- نامه ۴۳۲۲۸ نوزدهم سنبله ۱۳۳۶ وزارت پست و تلگراف به وزارت خارجه در مورد سانسور مراسلات پستی از طرف انگلیسی ها.
- ۳۱- نامه ۱۵۹۸ بیست و ششم ذیقعدہ ۱۳۳۶ کارگزاری مهام خارجه خراسان به وزارت خارجه راجع به تسطیح راه تربت به مشهد از طرف قوای انگلیس.
- ۳۲- نامه ۱۱۶ هشتم صفر ۱۳۳۷ قزوین دایر به اینکه انگلیس ها نفرات زیادی برای ژاندارمری استخدام می نمایند.
- ۳۳- مراسله ۲۸ اوت ۱۹۱۷ جنرال کنسولگری ایران به مستر گروث رئیس شعبه سیاسی هندوستان درباره خروج قشون انگلیس از ایران و انحلال پلیس جنوب.
- ۳۴- نامه ۱۲۴۰ کابینه ریاست وزراء مورخ ۷ میزان ۱۳۳۶ به جناب منصورالملک رئیس اداره انگلیس درباره جمع کردن سیمهای تلگراف بین قزوین و همدان از طرف انگلیس ها.
- ۳۵- تلگراف ۱۵۹۵ پنجم شوال ۱۳۳۶ مشهد دایر به ورود ۴۰۰ سرباز هندی به مشهد.
- ۳۶- نامه ۱۰۰۰۰ هشتم جمادی الثانی ۱۳۳۶ از کرمانشاه راجع به فرود آمدن طیاره انگلیسی در کرمانشاه.

- ۳۷- نامه ۵۱۵ هشتم جوزا ۱۳۳۶ کارگزاری مهام قزوین درباره احداث فرودگاه در یک فرسنگی قزوین.
- ۳۸- نامه ۱۱۱۵ چهارم جوزا ۱۳۳۶ ریاست وزراء به وزارت خارجه راجع به اینکه انگلیس ها با اقدامات خود به بی طرفی ایران لطمه می زنند.
- ۳۹- نامه ۸۵۶ بیست و پنجم جمادی الاول ۱۳۳۶ کرمانشاهان راجع به ورود ۱۰۰ نفر نظامی انگلیسی به کرمانشاه.
- ۴۰- نامه ۲۴۸۱ نوزدهم ربیع الثانی ۱۳۳۶ وزارت خارجه به سفارت انگلیس: در حالیکه قشون روس ایران را تخلیه می کند قشون انگلیس جای آنها را می گیرند.
- ۴۱- نامه ۱۵۲۷۷ - ۷۵۲ سیزدهم جمادی الاول ۱۳۳۶ وزارت خارجه به سفارت انگلیس راجع به مداخلات کنسول انگلیس در ادارات دولتی همدان.
- ۴۲- نامه ۶۴ مورخ پانزدهم ثور ۱۲۹۷ وزارت فواید عامه به وزارت خارجه در باب امتیازاتی که در غیاب مجلس شورای ملی به قوه قهریه از دولت ایران گرفته شده است.
- ۴۳- سواد تصویب نامه ۷۰۷ مورخ بیست و یکم اسد ۱۲۹۷ جلسه پنجم ذیقعد ۱۳۳۶ هیأت وزراء در باب تصرف کلیه طرقی که در مدت قشون کشی اجانب در خاک ایران ساخته شده است.
- ۴۴- گزارش مستشار حقوقی درباره کمپانی لنج.

پایان

احمدشاه در انگلستان ۱۹۱۹ میلادی

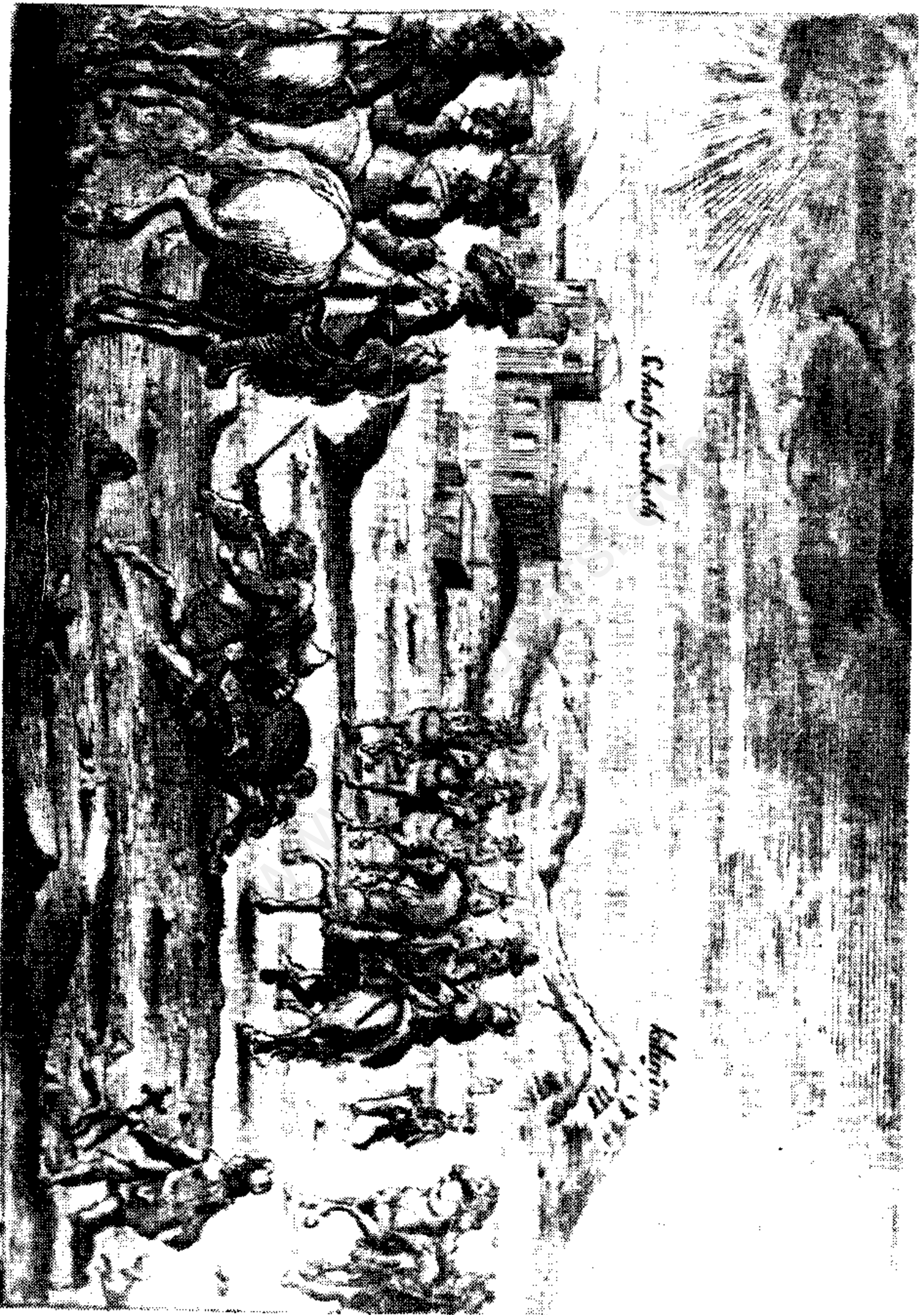

نیروهای انگلیسی در بین النهرین (عراق)

تصویر دیگری از آدام اولناریوس در جوانی و به هنگام سفر در ایران

یک تصویر نقاشی شده که سقوط سفیر آلمان از اسب را نشان می دهد.

چهره واقعی آدام اولتاریوس در سالخوردگی نقل از کتاب قلب آسیا،
چاپ لندن ۱۹۷۳ از مجموعه آلدوس

ظاهر و چهره و لباس و تاج یک تزار روسیه در قرن ۱۶

میلادی